

İÇ MİMARLIK MESLEĞİ, ROLÜ VE ARAÇLARI ÜZERİNE
KUŞAKLAR ARASI BİR DEĞERLENDİRMENevzat Ruhi ERYILMAZ¹, Gülçin Cankız ELİBOL²

Araştırma Makalesi

Yazar Bilgileri

¹TED Üniversitesi, Mimarlık ve
Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık ve
Çevre Tasarımı Bölümü
nevzat.eryilmaz@tedu.edu.tr

 0000-0001-5118-520X

²Hacettepe Üniversitesi, Güzel
Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve
Çevre Tasarımı Bölümü
gcelibol@yahoo.com

 0000-0002-6529-2855

Sorumlu Yazar

Geliş: 12.08.2024

Kabul: 13.12.2024

Atıf için:

Eryılmaz, N.R. & Elibol, G.C.
(2024). İç mimarlık mesleği, rolü
ve araçları üzerine kuşaklar arası
bir değerlendirme,
Mekansal Araştırmalar Dergisi,
2(2):139-148.

Özet

Günümüzde iç mimarlık alanında projelerin kapsam ve ölçeğindeki değişimler, tasarım faaliyetlerinde daha fazla kişinin birlikte çalışmasını zorunlu kılmış ve disiplinlerarası iş birliği önemli bir rol oynamaya başlamıştır. İç mimarlığın değişen rolü, kimliği ve araçlarını incelemek amacıyla, bu çalışmada çeşitli yıllara ve iş deneyimine sahip iç mimarlarla görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılar, nitel araştırmalarda kullanılan ve olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden olan amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve elde edilen yanıtlar içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Analizler, mesleğin mevcut yorumları ve gelecekteki yönelimleri hakkında çeşitli bakış açıları sunmuştur. Çalışmanın sonucunda, iç mimarlığın bugün olduğu gibi gelecekte de gerekli bir meslek olacağı ve kullanılan araçların gelişmesine rağmen iç mimarın zihinsel katkısının ve yaratıcılığının önemini koruyacağı vurgulanmıştır. Teknolojik ilerlemelerle birlikte kullanılan araç-gereçlerin ve tasarımların aktarım yollarının değişebileceği, ancak iç mimarlığın mekân tasarımının odağında kalmaya devam edeceği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İç Mimarlık, iç mekân tasarımı, iç mimarın rolü, tasarım araçları

AN INTERGENERATIONAL EVALUATION ON THE
PROFESSION OF INTERIOR ARCHITECTURE, ITS ROLE
AND TOOLS

Abstract

Today, in the field of interior architecture, the changing scope and scale of works meant more people working together under design activities, and interdisciplinarity started to play a major role, such as in many other fields. To discuss the idea of the changing role, identity, and tools of interior architecture, interior architects with various of work experience were interviewed throughout the study. Purposive sampling -a non-probable sampling method used in qualitative studies- was used in the determination of participants. Semi-structured individual interviews were conducted face-to-face. The responses were analysed by content analysis, and put forward different perspectives about how the profession is interpreted and where it is headed. In this context, interior architecture was foreseen as a profession that will be needed in the future as it is today. It is emphasized that even though the tools used progress, the mental contribution and creativity of the interior architect will not end. With developing technology, the tools and equipment used may change and develop. Also, ways of transferring designs may vary. However, it is the main result of the work that the interior architecture will always be at the focus of space design.

Keywords: Interior architecture, interior design, role of interior architect, design tools

1. GİRİŞ

Lees-Maffei (2008)'ye göre, “meslekleşme (professionalization)”, bir aktivitenin, meslek örgütleri, standartların tanımlanması, etik kuralların belirlenmesi, eğitim ve değerlendirme çerçevesinin ve rotasının belirlenmesi, bağlantıların oluşturulması ve sınırların belirlenmesiyle, yaygın anlamda tanınan bir mesleğe dönüşüm sürecini ifade etmektedir. İç Mimarlık da tarihsel süreç içerisinde, öncelikle doğal bir faaliyet olarak ortaya çıkmış ve özellikle 19. yüzyıl başlarında, tüm bileşenleri ile tanınan bir meslek konumuna gelmiştir. Birçok disiplinde olduğu gibi bu alanda da mesleği icra edenlerin rolleri, araçları, mesleki kimlikleri ile ilgili hususlarda kimi unsurlar zamanla değişiklik göstermiş; kimi unsurlar ise sabit kalmıştır.

İnsanların yatma, yeme ve depolama gibi gereksinimleri için kendilerine mekân yaratmaları ile başlayan bu kültür, 17. ve 18. yüzyıllarda teknolojinin de gelişmeye başlaması ile tasarım anlayışını başka bir seviyeye taşımış ve tasarıma bütüncül bir yaklaşım ile konut ve mobilyalara yansıtılarak gelişmiştir. 17. yüzyıl sonrasında meslek eğitimine ağırlık verilerek akademiler ön plana çıkmaya başlamış; 19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile yaşanan teknik gelişmeler sonucunda iç mekân tasarımında biçimsel ve işlevsel öncelikleri sorgulayan akımların ortaya çıkması ve yaygınlaşması söz konusu olmuştur. 20. Yüzyılda iç mimarlık meslek dalı olarak tanınmaya, profesyonel uygulamalar yapılmaya başlanmıştır; iç mekân tasarımı akımları ve uygulamaları ile uluslararası bir biçime dönüşmüştür (Özsavaş Uluçay & Kaptan, 2018). Konut iç mekânı, sosyal ve kültürel saptamalar için oldukça zengin bir veri sağlasa da iç mekânın yalnızca konut iç mekânı anlamına gelmediği anlaşılmıştır. İç mekân tasarımı, yapılı çevreyi oluşturan konutların, işyerlerinin, kuruluşların, kurumların, ticaret ve eğlence mekânlarının inşa edilmesine yönelik profesyonel bir faaliyettir (Lees-Maffei, 2008: 3).

Cornell (1997)'e göre, iç mekân (interior), kural olarak, bir yapının asli unsuru; kalbi; işlevlerin, olayların, kullanımın gerçekleştiği yerdir. Kullanıcı ve ziyaretçilerine temel koşulları sağlar, onlara bir deneyim ve ruh hali belirler. Yapının ‘Dış’ı (exterior) kabuğu ise kural olarak, ast; tanıtım, hazırlık, sunum amaçlı tasarlanmıştır. Cornell (1997), bu tür bir algının, iç ve dış arasındaki farklı ilişkilerin reddi anlamına gelmediğini de belirtmektedir. Kimi zaman bunun tam tersinin de olabileceğini; hatta birinin, diğeri olmadan da var olabileceğini ekler. Bu doğrultuda İç mimarlık, mekânlara ve belirli faaliyet alanlarının oluşturulmasına odaklanan bir disiplindir. Başka bir deyişle, Whitney'in de belirttiği gibi, iç mimarlık, davranış teorisini kullanarak, her son kullanıcı için güvenli ve verimli bir düzeyde işleyen ve estetik açıdan hoş olan mikro-çevrede mekânlar tasarlar (Whitney, 2008).

Kaptan (1998)'a göre “iç mimarlık; mimari yapı içinde yer alan hacimlerin; kullanıcı gereksinimlerini karşılayacak biçimde örgütlenmesi, mekân konforunun sağlanması, form, doku, renk, malzeme, aydınlatma, donatı elemanları ve aksesuar öğelerinin iç mimar tarafından düzenlenerek tasarlanmasını kapsamaktadır”. Kaçar (1997, 1998)'a göre iç mimarlık, “insanların gereksinimlerini karşılamak amacıyla belirlenmiş mekânları pratik, estetik ve sembolik işlev açılarından ele alan, insanların fiziksel ve ruhsal özellikleri ve eylemlerine uygun olarak tasarlayan bir meslek alanıdır”.

20. yüzyılın başında, iç mimarlık toplumda kendine özgü bir kimliği ve rolü olan bir meslek haline geldikçe, tanımlanma biçimi de buna uygun olarak değişmiştir. İkinci Sanayi Devrimi'nin de yaşandığı 20. yüzyıl, birçok meslek dalı açısından bir dönüm noktası durumundadır. İkinci Sanayi Devrimi süresince ve sonrasında yeni meslekler ortaya çıkmış; yeni teknolojik ilerlemelerin de etkisiyle mevcut mesleklere yönelik daha ayrıntılı süreçler ve gelişmeler de yaşanmıştır. Bu gelişmeler ve gelişmelerin toplumsal etkileri ile ortaya çıkan veya değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlar, mevcut mesleklerden yeni mesleklerin dallanması sonucuna da zemin hazırlamıştır. Meslekleşme esnasında, iç mekân tasarımlarının vurgusunun zevk ve beğeniden ziyade, işleve ve beceriye kaydırılması da söz konusu olmuştur. Bu doğrultuda, iç mimarlar çoğu zaman danışılan ve uygulamayı da gerçekleştiren kişiler olarak çalışarak, uzmanlıklarını ve otoritelerini ortaya koymuştur (Lees-Maffei, 2008: 1).

“İhtisaslaşma, örgütlenme ve ihtisaslar arası işbirliği, toplumların sosyo-ekonomik gelişmesine bağlı olan kaçınılmaz bir olgudur... Farklı ihtisaslaşmalara sahip meslek adamlarının birbirlerinin yetki ve yeteneklerine inanarak iş ve güç birliğine yönelmeleri en doğru yol olacaktır... Bu toplumsal hareketliliğinin temelinde ise kültür ve ekonomik gelişmenin sağladığı iş bölümü ve ihtisaslaşma yatmaktadır” (Kaçar, 1998).

İhtisaslaşma ile yakın mesleklerden bağımsızlaşan İç Mimarlık alanında, iç mekân tasarımcıları, kimliklerinin genellikle yanlış anlaşılma ve bu alanın -mesleki tanımlamalar anlamında- problematik hususlara sahip olduğu bilinciyle, özellikle son 50 yıllık dönemde, mesleklerini doğru tanımlamak ve meşrulaştırmak amacıyla çalışmışlardır. 1930'larda ve 40'larda, bu çalışmalarla eğitim programları ve yetkinlik alanı ölçütlerinin tanımlanmasıyla, iç mekân tasarımı ile dekorasyon ayrımı yapılmaya çalışılmıştır. Ulusal ve uluslararası meslek örgütlerinin oluşması ile iç mekân tasarımının yasal altyapısı da oluşmaya başlamıştır (Havenhand, 2004).

20. yüzyıl süresince üçüncü ve dördüncü Sanayi Devrimleri de yaşanmıştır. Bilgisayarlar insan hayatına dahil olmuş; meslek alanlarında giderek önemli roller oynamaya ve görevler üstlenmeye başlamıştır. Birçok meslek dijitalleşmeyi meslek pratiklerine dahil etmiştir ve tasarım alanı da bu yönde bir örnektir. Tasarımcının yaratım ve üretim araçları ve gereçleri dijitalle doğru kaymaya başlamıştır. El ile eskiz ve tasarı üretiminin yanı sıra fare ile üretim ve baskı alma gelişmiş, dijital ortamda üç boyutlu sanal mekânların içine girilebilme gibi yeni mesleki deneyimler doğmuştur. Üç boyutlu görüntülerin içinde bulunma deneyimini yaşatabilen gözlükler, görselleştirme yazılımları ve bu gibi yazılımları barındıran donanımlar, bu deneyimleri besler hale gelmiştir. Manuelden dijitalle doğru seyreden bu dönüşüm sadece yeni tarzlar yaratmakla kalmamış; aynı zamanda dijital ortamda üretim yapan ve farklı alanlarda uzmanlaşan yazılımcılar, görselleştirme uzmanları, yapay zeka uzmanları gibi farklı uzmanlık alanlarının doğması sonucunu da ortaya çıkarmıştır.

Meslek, yetki alanına giren konulara yönelik bilgileri kapsadıkça, eğitimin de bu yönde profesyoneller hazırlaması gerekmiştir. Bu gelişim kayda değer olsa da özellikle bağlantılı disiplinlerin evrensel anlamda mesleği kabulü ve iç mekân tasarımının akademide bir disiplin olarak tanınması gibi hususlar çözümsüz kalmıştır. Tasarım alanındaki eğitimciler, tasarım profesyonelleriyle işbirliği halinde bu hususlara işaret ederek önderlik yapabilmelidir. Zira iç mekân tasarımı eğitimi 21. yüzyıl için dönüştürebilecek olan bu önderliktir. Bu da, mesleğin ilk yıllarında kabul edilmiş olan mevcut müfredattaki ihtiyaçların ötesinde, geleceğin tasarımcılarını, insan davranışının ve tasarımın karmaşık disiplinler arası problemlerini çözebilecek genişlikte ve derinlikte bilgiye sahip olarak hazırlamak gerektiği anlamına gelmektedir (Guerin & Thompson, 2004: 1).

İç mimarlık, bu bağlamda, temelleri yüzyıllar öncesine dayansa da mevcut mesleklere nazaran yeni tanımlanan, rolleri benzersiz ve uygulamaları esasen doğrudan amaca yönelik olan bir meslek olarak ortaya çıkmaktadır. İç mimarlık mesleği ve gelişimi, bu anlamda son derece önem arz eden ve derinlikli bir konudur ve başlı başına bir araştırma konusu niteliğindedir. Bu sebeple, yukarıda bahsi geçen temel bilgilere, yalnızca alan çalışmasına bir altlık oluşturmaları bakımından değinilmiştir.

Bu çalışmada, iç mimarlık mesleğinin, iç mimarların çalışma alanındaki rolünün ve araçlarının yakın geçmişimiz içindeki değişiminin, gelişiminin incelenmesi amacıyla farklı kuşaklardan meslek mensuplarının görüşleri ele alınmıştır. Araştırmanın amacı, iç mimarın araçlarının, rolünün ve kimliğinin tarih boyunca değişip değişmediği; değiştiyse, değişimin ne yönde ve hangi etkilerle olduğu konusunda, katılımcı görüşlerine ve deneyimine dayalı yanıtlar sunabilmektir. Bulgular herhangi bir genellemeye işaret etmemekte; bu alanda kayda değer deneyime sahip katılımcıların, bu kıstasa göre değişebilecek görüşlerine yer verilmektedir.

Çalışmanın temel güdüleyicileri ve araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

- İç mimarın çalışma alanındaki rolü nedir?
- Mesleği yönlendiren düşünce ve güdüler nelerdir?
- Mesleği icra etmek için kullanılan araç ve gereçler nelerdir?
- Bu araçlar meslek mensuplarının sahip olduğu tutum ve bakış açılarını nasıl etkilemektedir?
- Bu araçlar zamanla değişmişler midir?

2. YÖNTEM

Sosyal bilimlerde kontrollü deneyler yoluyla hipotez testini içeren bilimsel yöntemler 1960'lara kadar kullanılmış; ancak sosyal bilimlerdeki nitel araştırma savunucuları, bu yöntemlerin insanları incelemek için uygun bir yöntem olmadığını ileri sürmüşlerdir. Hipotez doğrulama yöntemlerinden ziyade, gözlem veya görüşme gibi yöntemler ile insanların karmaşık olan sosyal yaşamlarının daha iyi anlaşılabilceğini ifade etmişlerdir (Yağar & Dökme, 2018).

Nitel araştırmalarda amaçlar genellikle tahminlerin geliştirilmesini ve istatistiksel testlerin yapılmasını gerektirdiğinden, bu durum geniş örneklem büyüklüklerine sahip olasılık temelli örnekleme yöntemlerini öne çıkarmaktadır. Ancak nitel araştırmalar, tersine, öznel anlayış ile ayrıntılı olarak bütünsel verileri vurgulamaktadır. Bu hedefler genellikle küçük ve sistematik olarak seçilmiş örneklerin yoğun araştırmalarıyla en iyi şekilde karşılanmaktadır. Nitel araştırmalarda kullanılan örneklem, diğer hedeflere uygulanan ölçütlerle değerlendirilmekten ziyade, belirli bir çalışmanın amaçlarına ne kadar iyi hizmet ettiğine göre yargılanmalıdır (Given, 2008'den aktaran Yağar & Dökme, 2018).

Nitel araştırmalarda araştırmacılar küçük örneklerle katılımcıların günlük, gerçek deneyimlerini görüşme ya da gözlemlerle saptamaya çalışırlar. Odak grup görüşmeleri, gözlemler, yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış bireysel görüşmeler, doküman incelemesi gibi çeşitli nitel araştırma yöntemleri bulunmaktadır (Başkale, 2016). Bu bağlamda, çalışmada veri toplama yöntemi bireysel görüşme; örnekleme yöntemi de nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan amaçlı örnekleme yöntemi olarak belirlenmiştir.

Yargısal örnekleme olarak da adlandırılan amaçlı örnekleme tekniği, bir katılımcının sahip olduğu nitelikler nedeniyle kasıtlı olarak seçilmeleri esasına dayanmaktadır. Altta yatan teorilere ya da belirli bir sayıda katılımcıya ihtiyaç duyulmayan, tesadüfi olmayan/olasılıksız bir tekniktir. Basitçe, araştırmacı neyin bilinmesi gerektiğine karar verir ve bilgi ya da deneyimi sayesinde bu aktarımı sağlayabilecek ve sağlamaya istekli kişileri bulmak için yola çıkar (Bernard, 2002; Etikan, Musa & Alkassim, 2016). Amaçlı örnekleme tekniği, genellikle nitel araştırmalarda, mevcut kaynakların en uygun şekilde kullanılması için bilgi açısından zengin vakaların belirlenmesi ve seçilmesi amacıyla kullanılır (Patton, 2002, Etikan vd, 2016). Bu, ilgilenilen bir olgu hakkında yetkin ve iyi bilgilendirilmiş bireylerin veya birey gruplarının belirlenmesini ve seçilmesini içerir (Etikan vd., 2016).

Yağan ve Dökme (2018) tarafından aktarıldığı üzere, çeşitli çalışmalara göre araştırma sorularının oluşturulmasında seçilen çalışma alanının etkisi bulunmaktadır. Çalışma alanları ise, kişisel deneyimlere, alanlarındaki bilgi birikimlerine, bir sorunu çözme isteklerine, kişisel değerlerine ve gündelik yaşamlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Araştırma alanı belirlendikten sonra soruların oluşturulması aşaması gelmektedir (Yağan & Dökme, 2018).

Bu kapsamda, çalışma alanı belirlenmiş ve bu çalışma, iç mimarlık faaliyetleri kapsamında kullanılan araçların zaman içerisindeki değişimi ve çeşitlenmesini ve iç mimarın rolünün ve kimliğinin, süreçteki seyrini ve değişimini araştırmayı amaçlayan nitel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Araştırma soruları ise yukarıdaki bölümde yer verilen şekilde belirlenmiştir. Çalışma öncesinde, etik onay için başvuru yapılmış; çalışma bu izinle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuştur. Çalışmada, profesyonellerle yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılmış, çalışma kapsamında üç farklı kuşağa ait 5 iç mimar ile görüşme yapılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yapılarak, araştırma soruları bağlamında irdelenmiştir. Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonunun 44513094-663.08/00000567979 sayı ve 30/04/2019 tarihli toplantı kararıyla çalışmanın etik onayı alınmıştır.

Bu amaçla evren, iç mimarlar olarak alınmıştır. Çalışmada izlenecek örnekleme sürecinde kullanılan alt yöntem ise ölçek örnekleme olarak belirlenmiştir. Bu araştırma Türkiye'de gerçekleştirildiği için, profesyoneller Türkiye'de çalışan iç mimarlar arasından seçilmiştir ki, çalışmada benimsenen birinci ölçüt budur. Dikkate alınan bir diğer ölçüt de mesleki deneyim olmuştur. Kuşakları temsilen, üç alt grup oluşturulmuştur; birinci grup alanda 50 yıldan fazla deneyime sahip olan, ikinci grup 20 ila 50 yıl deneyime sahip olan ve son olarak üçüncü grup iç mimarlık alanında 20 yıldan az deneyime sahip iç mimarlardan oluşmaktadır. Buna ek olarak ödül almış, ülke genelinde saygın dergilerde veya web sitelerinde yer almış projelerde bulunmuş olmak ve çok sayıda projede yer almış ve bunları deneyimlemiş olmak katılımcıların seçimindeki bir diğer ölçüt olmuştur. Katılımcılardan, isimlerinin ilgili çalışmada yer alması konusunda izin ve onay alınmıştır; ancak, kimi katılımcıların ülke çapında tanınırlığının olması bakımından isimlerinin yayınlanmasını istememeleri nedeniyle katılımcı isimleri kodlanarak verilmiştir. Örneklem grubu, yukarıda belirtildiği üzere iç mimarlardır. Dolayısıyla, katılımcıların tamamı İç Mimarlık veya İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı alanından mezundur. K1 ve K2, lisans mezunudur. K3 ve K4 Sanatta Yeterlik/Doktora derecesine sahiptir. K5 ise Yüksek Lisans derecesine sahiptir.

Toplam beş iç mimar (birinci grupta bir iç mimar (K1 olarak kodlanmıştır), ikinci grupta iki iç mimar (K2 ve K3 olarak kodlanmıştır), üçüncü grupta iki iç mimar (K4 ve K5 olarak kodlanmıştır) ile yüz yüze görüşme yapılmış ve aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- 1) İç mimarlık mesleğini nasıl tanımlıyorsunuz?
- 2) İç mimar kimliğini nasıl tanımlıyorsunuz?
- 3) Mesleğinizi icra ederken hangi araç ve gereçleri kullanıyorsunuz?
- 4) Tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda iç mimarın rolünde değişimler görüyor musunuz? Evet ise, nasıl?
- 5) Gelecekte iç mimarın kimliğinin, rolünün ve araçlarının ne yönde ve nasıl değişeceğine inanıyorsunuz?

Görüşmeler Türkçe yapılmış ve kelimesi kelimesine yazıya dökülmüştür. Görüşmeler sırasında her bir katılımcının onayı ile ses kaydı alınmıştır. Yanıt metinleri içerik analizine tabi tutulmuş ve her bir soru altında ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analiz manuel olarak yapılmış, herhangi bir bilgisayar programı kullanılmamıştır. Temalar, “meslek tanımı”, “kimlik ve rol” ve “araçlar” olarak belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar kodlanmış (K1- 50 yıldan fazla deneyim; K2 ve K3 - 20 ila 50 yıl arası deneyim; K4 ve K5 - 20 yıldan az deneyim) ve yanıtlara, çalışma boyunca bu kodlar ile yer verilmiştir. Elde edilen bulgular bir sonraki başlık altında sunulmuştur.

3. BULGULAR

3.1. İç Mimarlık Mesleğinin Tanımlanmasına Yönelik Bulgular

Her üç çalışma grubu da mesleğin nasıl tanımlanacağı konusunda benzer görüşlere sahip olduklarını belirtmişlerdir. İlk soruya verilen yanıtlar, iç mimarlığın tanımının, öncelikle, mekân, işlevsellik ve estetik gibi anahtar kelimeler ile yapıldığını göstermiştir.

K3 tarafından bu soruya öncelikle kısa ve öz bir yanıt vermeye çalışılmıştır: *mekân yaratma çabası*. Benzer bir tanım K4 tarafından yapılmış ve iç mimarlığın mekânsal bir atmosfer tasarlama süreci olduğu belirtilmiştir. K5 de benzer bir yorum ile iç mimarlığın yaşam alanları tasarlamakla ilgili olduğunu üzerinde durmuştur. Aynı fikirler, mesleği, yaşam alanlarını düzenlemek olarak tanımlayan K1 tarafından da vurgulanmıştır. K2 ise iç mimarlığın genellikle bir yapının içini tasarlama süreci olarak gördüğünü, ancak aslında bunun çok daha derin olduğunu belirtmiştir.

K2, iç mimarlığın diğer birçok disiplinle ilişkili olduğunu ve teknik bilgi, estetik, resim, tekstil ve elektronik bilgisi gerektirdiğini belirterek bu noktayı detaylandırmıştır. Bu düşünceye benzer şekilde K3, iç mimarlığın bir mekân işlevsel, estetik, yapısal, teknolojik ve çağdaş seçimler yaparak ve bu seçimleri karşılaştığı talebe uygun olarak doğru bir şekilde ortaya koyarak tasarlayan ve uygulayan bir disiplin olduğunu belirtmiştir. Benzer bir düşünce K4 tarafından da tekrarlanmış ve işlevleri yerine getiren, bazı duyguları harekete geçiren ve yaşayan modeller yaratarak kullanıcıya bir deneyim sunan bir disiplin olduğu görüşü belirtilmiştir. K5, her tasarımda görünmeyen çizgiler ve kurallar olabildiğini ve bunların bizi rahat hissettirdiğini belirtmiştir. Ardından iç mimarı bir rehber benzetmiş; iç mimarların bu görünmeyen çizgileri ve kuralları kullanıcıya aktardığını ve bunlara uygun tasarımlar gerçekleştirdiğini belirtmiştir. K2, bu noktada, iç mimarın bir orkestra şefine benzediği fikrini dile getirmiştir. K4 de bu düşünceyi yineleyerek iç mimarlığın müşteriyle yapılan bir *diyalog* olduğunu söylemiştir.

Bağlantılı olarak, iç mimarlığın öncelikle bir müşterisi, bir kullanıcısı ya da bir işvereni olduğu ortaya konmuş ve kullanıcı ile bir diyalog, bir ilişkinin söz konusu olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların üzerinde durduğu bir kilit nokta da bu anlamda kullanıcı olmuştur. K3'e göre iç mekân tasarımında çoğu zaman bir müşteri, bir talep bulunması söz konusu olsa da sanatta bu durumun söz konusu olmadığını belirtmiştir.

3.2. İç Mimarın Kimliği ve Rolüne Yönelik Bulgular

Çalışma grubunun tamamı, iç mimarın rolünde bir değişiklik olduğunu belirtmekten ziyade, bu farklılaşmayı bir ilerleme olarak nitelendirdiklerini belirtmişlerdir. 20-50 yıl deneyime sahip katılımcılardan, K2'nin iç mimar tanımının günümüzde nasıl yetersiz kaldığını yinelemesi ve K3'ün yurt dışında iç mimar (*interior architect*) ve iç mekân tasarımcısı (*interior designer*) arasındaki ayrım hakkında yorum yapması ile mesleğin nasıl algılandığı konusunda hemfikir oldukları görülmüştür. Bu ayrım Türkiye'de meslek pratiğinde de eğitimde de yer almamaktadır; iç mimar bu iki mesleği bir arada barındırmaktadır.

50 yıl üzerinde deneyime sahip katılımcı (K1) ise daha çok, iç mimarın yeteneği ve sorunlara nasıl yaklaştığı ile ilgilenmiştir. K1, ayrıca, ilerleme hakkında yorum yapmış, ancak mekânlar hakkında örnekler vermek yerine endüstriyel üretim malzemeleri konusunda örnekler vermiştir. Malzemeler konusundaki bu ilerlemenin, tasarımda daha geniş seçenek ve olasılıkları meydana getirdiğini ve ulaşılamayan bazı hedeflerin ulaşılabilir hale geldiğini belirtmiştir. K1 devamında, modern dünyada her gün yeni bir malzemenin ortaya çıktığını; bunları değerlendirebilmenin bir iç mimar için çok önemli olduğunu belirtmiştir. K1'e göre bir iç mimar, malzemeler arasında bütünlüğü ve uyumu en iyi şekilde yaratabilmelidir. Tasarım bir orkestra kompozisyonu olarak düşünüldüğünde, iç mimarın, uyumsuz sesleri engelleyen bir orkestra şefi konumunda olduğunu belirtmiştir. Orkestra şefine yapılan bu benzetme burada da görülmüş; uyum ve birlik vurgusu gözlemlenmiştir.

K2, iç mimarın mevcut tanımının yeterli olup olmadığı sorusunun sorulması gerektiğini belirtmiştir. İlk cevabına atıfta bulunarak iç mimarın, sadece iç mekânları değil, zemin kaplamaları veya mobilyalar gibi detayları da tasarlama sorumluluğuna sahip olduğunu belirtmiştir. İç mimarın tasarımları bir bütün olarak görmesi gerektiği fikrini dile getirmiş ve eğer mimari dış kabuksa, iç mimarının de iç kabuk olduğunu ve bir bütün olarak görülmesi gerektiğini belirtmiştir. İç mimarın aynı anda birçok hareketli parçayı düşündüğünü ve bunları yönetmenin dinamik bir süreç olduğunu ve her şeyin tamamlayıcı şekilde yapılması gerektiğine inandığını ifade etmiştir.

Bu soru, verilen cevaplar açısından farklı sonuçlar ortaya koymuştur. 20-50 deneyim yılı grubu, iç mimarın temel kimliğini tanımlarken dinamik ve çağdaş gibi anahtar kelimeler kullanmıştır. Bu yönde, mesleğin kimliğine ilişkin genel bir sorgulamanın yapıldığı gözlemlenmiştir.

K3, tasarımda işlevselliğin son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Öte yandan, müşteriden ruh hali (*mood*) konusunda yeterli veri alınamadığında dahi iç mimarın kendisinin bir ruh hali oluşturması ve alternatifler sunması halinde çok verimli ve tatmin edici sonuçlar elde edilebildiğini belirtmiştir. Bu noktadan hareketle, iç mimarlığın, mekânları yaratan ve biçimlendiren bir meslek olduğunu vurgulamıştır. Mesleğin, doğası gereği çok dinamik olduğunu; sürekli bir yeniden yaratım ve dolayısıyla sürekli bir değişimle uğraştığını vurgulamıştır. Ona göre, bir iç mimarın güncel olması ve çağdaş olan hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir; ancak aynı zamanda geçmiş hakkında da bilgi sahibi olması ve geleceği tahmin edebilmek için geçmişi günümüzle ilişkilendirebilmesi gerekmektedir.

Aynı şekilde, K4 iç mimarlığın bir meslek olmanın yanı sıra bir yaşam tarzı olduğunu; iç mimarın da bir mekân tasarımcısı olduğunu belirtmiştir. Tasarımcının kullanıcıyı tanımlamasının, anlamasının ve buna göre tasarlanan mekânla ona rehberlik etmesinin önemine dikkat çekmiştir. İç mimarlığın bir amaçtan ziyade bir araç olduğunu belirten ve mekân oluşumu ile birlikte her zaman var olduğunu belirten K4, iç mimarlığın insanı mekânla bağlayan ve hem insanı hem de mekânı şekillendiren bir araç olduğunu vurgulamıştır. Bu sürecin tasarımcısının, iç mimar unvanı verilmemiş dahi olsa tarihte her zaman mevcut olduğunu da belirtmiştir. İhtiyaç ve beklentilerde ortaya çıkan değişimlerin mekânlarda da değişiklikleri beraberinde getirdiğini belirterek sözlerini tamamlamıştır.

K5 bu noktaya iç mimarlığın bir yönüyle tasarımcı diğer yönüyle de zanaatkâr olduğunu söyleyerek katkıda bulunmuştur. İç mimarın, estetik, işlevsel ve kullanımı kolay bir tasarım yaratmak gibi sorumlulukları olduğunu açıklayarak bu noktayı detaylandırmıştır. K1 de benzer bir yorumda bulunarak iç mimarın üç boyutlu düşünebilmesi gerektiğini ve fanteziden ziyade estetik ve işlevselliğe öncelik vermesi gerektiğini belirtmiştir. Kendisine göre, iç mimar yaşanabilir mekânlar tasarlayarak katkı sağlamaktadır. K5, iç mimarlığın bir lüks değil, artık ortak bir ihtiyaç olduğunu fark edilmeye başladığını belirtmiştir. İç mimarın rolü böylece büyümeye başlamıştır. 20 yıl altında deneyime sahip katılımcılar, değişimden ziyade ilerleme fikrine odaklanmıştır. Tüm katılımcılar kullanıcı ile bağlantı kurmuş ve işlevselliğin önemine değinmiştir.

3.3. Kullanılan Araçlara Yönelik Bulgular

Her üç grup da eskizlerin iç mimar için birincil yaratım ve üretim nesnesi ve aracı olduğunu belirtmiştir; ancak 20 yıl altı deneyim yılına sahip katılımcılar tarafından bu hususlara daha az değinildiği görülmektedir. Buna karşılık, 20-50 deneyim yılı grubu, eskizlerin, tasarımın kökeni, çekirdeği olduğunu ve diğer tüm temellerin oluştuğu bir zemin olduğunu vurgulamıştır. 20-50 deneyim yılı ile 50 üzeri deneyim yılına sahip katılımcılar herhangi bir bilgisayar destekli eğitim almadıklarını; bu konudaki yetkinliklerini daha ziyade profesyonel kariyerlerinin ilerleyen dönemlerinde kazandıklarını belirtmişlerdir. El ve beyin ilişkisine ve bunun hayal gücünün kolayca ortaya çıkmasını sağlamasına çok önem verdiklerini de belirtmişlerdir.

K1, *düzenli bir çalışma masası, bir dizi cetvel, kalem ve silgi ve sonsuz hayal gücü* vurgusunu yapmıştır. Burada manuel üretimin, zihinsel faaliyetlerle olan ilişkisi ön plana çıkmaktadır.

K2 ise bu konuyu şu sözlerle açıklamıştır “...ben bilgisayar programıyla yetişmedim... Mouse ile çizim yapmadım, ben cetvel ve gönyeye çizim yaparak bu mesleğe dahil oldum. Şimdiki çizim programları mouse tıklamak üzerine. Henüz bir elin beyinle kurduğu ilişki makinelerde yok fakat olacak...”.

Benzer bir yaklaşım, K3’ün şu sözleriyle vurgulanmıştır; “...duygusal olan beyinle el arasındaki ilişki kalemle çok daha doğru ilişki içerisine girebiliyor. Daha samimi ve gerçek bir ilişki içerisine girebiliyor. Sonra tabii her türlü güncel araç gereci kullanıyorum... Önce metinle, düşünceyle var etmek, sonra düşünceyi eskize dökmek. İlk eskizler daha ham eskizlerdir. Daha sonra cetvelle, gönyeye, araç gereçle çizilen eskizler vardır; onlar daha iştah arttırır. Sonra dijital medyaya, ortamlara geçer. Dijital ortamda bildiğimiz ortografik autocadler, üç boyutlu

programlar, animasyonlar ve tabii ki maketler. Maketler de günümüzde çok daha iyi yapılmaya başlandı özellikle lazer kesicilerle...". Bu anlamda, manuel ve dijital üretimlerin birbirinin ikamesi değil, bütünleyicisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

K4'e göre ise "...süreçte önemli kriter kullanılan araçlar değil, beklentiler. Beklentileri doğru tanımladığın sürece bunu hangi teknolojileri kullanarak tasarladığının bir anlamda çok da önemi yok. Bu bir paylaşım ortamıdır; bu bir diyalogdur aslında. Araç dediğimiz, yani kullanılan araçlar bir diyalogdur. Kullanıcı, tasarımcı ve üretici arasında kurulmuş bir diyalogdur. Bu diyaloglar değişebilir. Dildir. Dil değişebilir, ama önemli olan ne söylediğindir".

K5 ise iki ve üç boyutlu bilgisayar programlarını kullandığını; ancak bazı noktalarda el çizimi de kullandığını belirterek konuya daha işlevsel yaklaşmıştır.

3.4. Öngörülere Yönelik Bulgular

Tüm katılımcılar, iç mimarın rolü, kimliği ve araçlarının gelecekte daha da gelişeceği konusunda hemfikirdir. En fazla örnek ve öngörü 20-50 yıl arası deneyime sahip katılımcılardan gelmiştir; ancak tüm katılımcılar, teknolojik ilerlemenin eninde sonunda iç mimarın yaratım ve üretim araçlarının ilerlemesiyle sonuçlanacağı konusunda hemfikirdir.

K1, soruya geniş bir açıdan bakmış ve içinde bulunduğumuz zaman diliminin uzay çağına doğru bir geçiş dönemi olduğunu belirtmiştir. Tasarımların nasıl değişeceği, sade hale geleceği ve mekân ölçeği göz önüne alındığında üretim malzemelerinin daha da seri üretileceği şeklinde yorum yapmıştır. Malzemeler konusundaki gelişmeye bu anlamda da değinilmiştir.

K2, öngörülerini şu sözlerle aktarmıştır; "İleride, yapay zekâ mı dersin, yoksa daha akıllı bir çizim programı mı dersin, ama çizdiğin zaman öyle bir platform olacak ki o artık... sen elinle çizerek, mouse tıklayarak oradan 26 tane komut geçirerek değil... benim öngörüm böyle bir kurgu içerisinde icra ediliyor olacak. Hem ürün tasarımında, hem mekân tasarımında, hem mimaride bunlar gerçekleşecek. Bizim rolümüz o zaman belki çizerek olacak, belki başka türlü, belki yapay zekaya sözlü komut vereceğiz. Ama yaratıcı yine sensin. Yapay zekâ senin elinden işini almayacak. Ama bizim rollerimiz farklı yönlere evrilebilir".

K3 de bu konuda benzer bir yaklaşım sergilemiş ve "...çok daha gelecek... Bence hologramlar olacak, olmaya başladı. Daha gerçekçi ve dokunulabilir hologramlar olacağını düşünüyorum. Sanal modellemenin söz konusu olduğu virtual reality'ler; şu anda bile var ama onların çok gelişeceğini düşünüyorum. Yani teknoloji çok gelecek. Gelecekte iç mimarın önemi daha da artacak çünkü artık yapı yapılamaz hale gelecek hatta şu anda bile nüfusun gereğinden fazla bina var. Dolayısıyla biz iç mekânları defalarca, çeşitli fonksiyonları için çok daha fazla kullanacağız. İç mimarlığın eğitim kalitesinin çok yükseltilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu bir kültürel, entellektüel çabadır. Zekâ, yani intellect ve düşünce ve philosophy, fikir gerektirir. Dolayısıyla bunu bir süslemeci tavır olarak görmeyip; eğitimini de basite indirgememek ve çok dikkatli olmak lazım" şeklinde yorum yapmıştır. K3 son olarak, iç mekânların, içinde vakit geçiren insanların ruh halini nasıl değiştirebildiğini, ruh halimizi nasıl etkileyebildiğini, diğer insanlarla ilişkilerimizi nasıl iyileştirdiğini ya da bozduğunu anlatmıştır. Mekânın gücünün yadsınamaz olduğunu, insanların mekânların üstünde, altında, içinde ve dışında bulunmak istediklerini; yani, mekân seçiminin, nerede bulunmak istendiğinin dahi bir tercih olduğunu belirterek sözlerini tamamlamıştır.

K4, kullanıcı talep ve beklentilerinde temel değişimler olduğunu ve bunun da mekânlarda estetik kaygı ötesinde sirkülasyon, havalandırma, akustik veya hacimsel değişikliklere yol açabildiğini tekrar vurgulamıştır.

K5 iç mimarlığın artık bir lüks değil, ortak bir ihtiyaç konumunda olduğunu tekrarlamıştır. Yorumunu şu sözlerle devam ettirmiştir: "...bu süreçte haliyle teknolojinin getirdiği şeyleri de kullanmaya başlayacağız ki, şu anda da kullanmaktayız. VR teknolojileri kullanılıyor, sanal gerçeklik ile tasarlanıyor, üç boyutlu görselleştirmeler zaten var, bunların daha da ilerleyeceğini düşünüyorum teknolojik olarak. Onun haricinde, tabii ki daha fazla talep olduğu için daha fazla bilinecek...".

Tüm katılımcılar, bu mesleğin gelecekte çok rağbet göreceği konusunda hemfikirlerdir. Bu fikrin ana dayanağı talep olarak sunulmuştur ve bu talebin artma sebebi ise iç mimarlığın lüks değil, ihtiyaç olarak algılanmaya başladığı iletilmiştir. Bu noktada özellikle iç mekân ihtiyacının önemi iletilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, mesleği tanımlamak için kullanılan ifadeler farklılık gösterebilse de, yanıtların büyük bir bölümünde benzer fikir ve düşünce süreçlerinin yer aldığı görülebilmektedir. Özellikle iç mimar kimliği konusunda liderlik ve organizasyon fikri öne çıkmıştır. Bir iç mimarın, birçok bileşeni bir arada tutması gerektiği, yönetmesi ve yönlendirmesi gerektiği ve bu bileşenler ile uyumlu bir bütün oluşturması gerektiği fikri ön plana çıkmıştır. Bu fikir günümüzde bu alanda faaliyet gösteren ve farklı disiplinlerden çalışanların yer aldığı büyük firmalarda ve disiplinlerarasılığın daha yaygın hale geldiği işlerde de gözlemlenebilmektedir.

20. yüzyıl, literatürde, mesleğin doğduğu zaman dilimi olarak görülmektedir. Bu dönem öncesinde tasarımcı, altında birden fazla mesleği barındıran bir üst kimlik durumundadır. Sanayi Devrimi ile, tasarım alanında pek çok yeni fikir ve daha önce ulaşılamayan üretim olanakları doğmuş ve tasarımcı üst kimliğinden meslekler koparak kendilerine ait kimlikleri olan mesleklere dönüşmeye başlamışlardır. Mesleğin kimliği bu şekilde gün geçtikçe netleşmiş ve zenginleşmiştir. Bu dönemde Uluslararası Üslubun büyük ölçüde hakimiyeti olduğunu ve mekân planlamasına tasarımsal cevaplar verdiğini de belirtmek gerekecektir. 20-50 yıl ve 50 yıl üzeri deneyime sahip katılımcıların işlevselliğe ve yapısallığa en yüksek önceliği vermelerinin nedenini, Bauhaus hareketinden ve Uluslararası Üslup'tan etkilenme noktasına bağlayıp bağlamamak da bir başka sorgu olabilecektir. Türkiye'de 1950'li yıllar bu mesleğin bir tasarım disiplini olarak kabul edilmeye başladığı, önemli bir dönemdir. Bir İç Mimar, belirli bir ruh halini (*mood*) yaratan, duygu veren, bir yere kimlik kazandıran ve böylece mekânın arzu edildiği şekilde algılanmasını sağlayan meslek insanı konumundadır.

İç mimarın asli aracı olan çizimler, fikirleri ifade etme araçlarıdır. Fikirlerin yaratılmasını, geliştirilmesini ve sunulmasını sağlamaktadırlar. Araştırmada bu konu da ele alınmıştır. Çalışmaya katılan tüm iç mimarların eskiz kullandıkları, bundan vazgeçemedikleri ve her ne kadar dijital araçlar gelişse de eskiz yapmanın devam edeceğine inandıkları görülmektedir. Burada elin, beyinle olan içgüdüsel ilişkisi vurgulanmış ve tasarımın araştırma ve düşünceyle başladığına dair güçlü bir vurgu yapılmıştır. Ancak genç kuşakların elle çizilen eskizlere daha az, bilgisayar destekli çizim programlarına daha fazla yer verdikleri tahmininde bulunmak, bu araştırma kapsamında elde edilen verilerden bağımsız olarak da mümkündür. Alınan eğitimin ve eğitimde yer verilen araçların burada önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bir başka vurgu da dijital ortama yapılmıştır. Kalemle iletişim kurmak yerine fareyle iletişim kurmak örnek olarak gösterilmiştir. Kalem sağladığı birçok "gerçek" olanak, farede bulunmamaktadır. Ancak, bilgisayar destekli çizim programlarının sağladıkları kolaylıklar ve olanaklar da azımsanamayacak nitelikte ve konumdadır.

Üzerinde durulması gereken son bir husus da, iç mimarın araçlarının değişmekte olduğudur. Sonuç olarak, daha derin bir düzeyde, kimliğinde, tutumunda ve tasarım kavramına yaklaşım biçiminde çok büyük bir değişiklik meydana gelmemiş olsa da, değişen yaşam koşulları ve beklentilerle birlikte değişimler ve gelişmeler olabilmektedir.

Günümüze yaklaştıkça, tasarım alanlarında dijital tasarım yazılımlarının hızla benimsenmesi ve bu alandaki ilerlemeler sonucunda, iç mimarlık ve iç mekân tasarımı eğitimi programları, öğrencilere sadece dijital tasarım yazılımlarının kullanımını öğretmek için dersler geliştirmekle kalmamış; aynı zamanda bu tür dersleri, öğrencilerin mezun olduktan sonra meslekte karşılaştıkları araç yelpazesini yakalayacak şekilde ayarlamak zorunda kalmıştır (Dolph, 2016). Dolph (2016), "Interior Architects" firmasının 23 Temmuz 2015 tarihinde yayınladığı bir makalede sanal gerçeklik teknolojisine yaptıkları yatırımı "renderların geleceği" olarak duyurduklarını belirtmiştir (Dolph, 2016, Messick, 2015).

İnternet, gelişmiş teknoloji donanımlar ve yazılımlar; bilhassa iç mimarlık ve benzeri tasarım eğitimi programlarında, eğitim yöntemlerini etkilemekte olan dijital devrimin belirgin kanıtlarıdır. Bu devrim, öğrencilerin dijital tasarım yazılımları bakımından tam donanımlı olarak yetiştirilmesini bir yerde zorunlu kılarken; çizimin ve tasarımın temellerini anlayabilmek amacıyla el çizimine olan ihtiyaç da devam etmektedir (Farooq and Kamal, 2020). Dijital ortam, temelde sadece bir araç durumunda olsa da zamanla, iç mimar için bir üretim ve yaratım aracı haline gelebileceği ihtimali bulunmaktadır. Nitekim bunun ipuçları günümüz dünyasında da mevcuttur. Ancak aynı zamanda düşünme biçiminde, yaratma biçiminde ve fırsatlara sahip olma biçiminde de kapsamlı bir değişimi beraberinde getirmektedir. Böylece iç mimarın sadece kullandığı araç değil, düşünme biçimi, diğer tarzlara olan yaklaşımı ve ortaya koyacakları da bu değişimden etkilenebilecektir. Bilgisayar ortamında oluşturulmuş mekânların, bilinen hiçbir tarzlarla herhangi bir bağı ya da ilişkisi dahi olmayabilecektir. Olasılıklar sonsuzlaşabilecek, tasarım ortamı geleneksel yaratma biçimine göre yabancı hale gelebilecek ve böylece bağılıklar, zaman-mekân ilişkileri de değişebilecektir. Geçicilik kendini gösterebilecek; sınırlamalar ortadan kalkabilecektir.

Lees-Maffei (2008), günümüze yaklaştıkça tasarımcının mesleki konumunun, dijital yazılımların uygulamalara dâhil olmasıyla yeniden tartışılmaya başladığını; kimilerinin, bu durumun tasarımcının yaratıcı girdisini azalttığını ve amatör girişimleri artırdığını ifade ettiğini belirtmiştir. Kimi çalışmalarda (Afacan, 2016: 516) ise çevrimiçi ortamların ve e-öğrenme aktivitelerinin, yalnızca öğrenme süreçlerinin verimliliğini artırmakla kalmayıp, aktif bir öğrenme platformu da yarattığı ortaya konmuştur. Bir başka çalışmada ise iç mimarlık, mimarlık ve endüstriyel tasarım gibi disiplinlerde okuyan öğrenciler açısından, 2 boyutlu ve 3 boyutlu teknik çizimler geliştirme ve 2 boyutlu çizimleri 3 boyutlu olarak görselleştirme yeteleri önemli görülmüştür. Teknik çizim derslerinin yanı sıra öğrencilerin, deneyim kazandıkça, fiziksel ve bilgisayar tabanlı modeller kullandıkça veya yaratıcılık anlamında özgür hissettikçe mekânı daha iyi algıladıkları ve görselleştirdikleri belirtilmiştir (Arslan & Dazkir, 2017). Diğer bir çalışmada, sunum teknikleri de iç mimarlık pratiğinde ve diğer görsel sanatlarda en önemli iletişim araçlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Düşünme becerilerini ve düşüncenin iletilmesini geliştirdiği düşünülmektedir. Eskiz süreci, düşünceyi hızlı bir şekilde geliştirmeyi sağlayan ve farklı tasarımların üretilmesini destekleyen, en aktif görsel anlatım aracı olarak görülmektedir. El çiziminin ve bilgisayar destekli çizim araçlarının, iç mekân tasarımının sunum süreçlerinde farklı amaçlara hizmet ettiği belirtilmiştir (Özker, 2014: 45).

Bu çalışma kapsamında elde edilen yanıtlarda ise iç mimarın rolünde bir değişiklik olmadığına, her zaman ve her şeyden önce bir tasarımcı olduğuna ve öyle de olacağına inanıldığı görülmektedir. Bir tasarımcıya duyulan ihtiyacın değişmediği ve değişmeyeceği düşünülmektedir. İç mimar, kullanılan tüm tasarım girdileri ve bileşenleri arasında bütünlük ve uyum yaratırken, uygulamaları da koordine etmek durumundadır.

Mesleğin araç ve gereçlerinin değişebileceğine, ancak mesleğin özü olan tasarlama eyleminin, yaratmanın, daimi güç olarak kalacağına olan inanç yansıtılmıştır. Barınma mekânı ve alan arzusu, karakteri yansıtan bir iç mekân ihtiyacı, güneşi görme ya da yeme içme ihtiyacı kadar içe işlemiş durumdadır. Bu durum, insan doğasından koparılabilecek, alınabilecek bir unsur olarak görülmemektedir. Verilen yanıtlar da bu düşünceyi yansıtmış; iç mimarlığın ileride daha da önemli bir noktaya geleceğine olan inanç belirtilmiştir. 21. yüzyılın mesleği olarak nitelenmeye başlayan iç mimarlık; eğitimi, uygulama alanları ve yardımcı meslek grupları ile yaşamın içinde yer alması kaçınılmaz bir meslek olarak ortaya çıkmaktadır (Kaptan, 1998). İç mimarlık mesleğinin nereye gideceğine dair net bir cevap vermek mümkün olmamakla birlikte; yaratıcılık ve tasarım ateşinin asla sönmeyeceği ve iç mimarlık mesleğinin insan toplumunda her zaman bir yer bulacağını öngörmek yanlış olmayacaktır.

21. yüzyıl öylesine sınırsız olasılıkları beraberinde getirmektedir ki, tasarım girdileri ve olasılıklar artık üst üste binebilmekte, kaynaşabilmekte ve birleşebilmektedir. Araştırmanın sonuçları aracılığıyla bugün baktığımız noktadan iç mekânların biçimlenmesinde öne çıkan işlev, malzeme ve tasarım olanakları gelecekte ulaşılabileceklerle çeşitlenecek tasarım girdilerinin üretilmesine ve iç mekânın çok daha farklı önceliklerle biçimlenmesine neden olacağı düşünülmektedir. Gelecek nasıl şekillenecektir?

TEŞEKKÜR

Çalışmaya katkı sağlayan ve görüşleriyle alana değer katan iç mimar katılımcılarımıza derinden teşekkür ederiz.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonunun 44513094-663.08/00000567979 sayılı ve 30/04/2019 tarihli toplantı toplantısında etik kurul onayı verilen bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar; Eryılmaz, N.R.'nin makalede katkı sunduğu kısımların oranının %65, Cankız Elibol, G.'nin makalede katkı sunduğu kısımların oranının %35 değerinde olduğunu beyan eder.

Araştırmacıların Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

KAYNAKLAR

Afacan, Y. (2015). Exploring the effectiveness of blended learning in interior design education. *Innovations in Education and Teaching International*, 53(5), 508–518. <https://doi.org/10.1080/14703297.2015.1015595>.

- Arslan, A. R. & Dazkir, S. S. (2017). Technical drafting and mental visualization in interior architecture education. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 11(2), 1-8. <https://doi.org/10.20429/ijstl.2017.110215>.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bernard, H. R. (2002). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches (3rd ed.)*. Walnut Creek, CA: Alta Mira Press.
- Cornell, E. (1997). Going inside architecture: A tentative synopsis for a history of the interior, *Architectural History*, 40, 24-63. <https://doi.org/10.2307/1568665>.
- Dolph, E. (2016). Adoption of digital design software in interior design education, *Academic Journal of Science*, 6(1), 415-430.
- Etikan, İ., Musa, S. A. & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling, *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*. 5(1), 1-4. <https://www.sciencepublishinggroup.com/article/10.11648/j.ajtas.20160501.11>.
- Farooq, S. & Kamal, M. A. (2020). An investigation into the adoption of digital design software in the curriculum of interior design. *Universal Journal of Educational Research*, 8(11B), 6256-6262.
- Given, L. M. (2008). *The Sage encyclopedia of qualitative research methods*, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Guerin, D. A. & Thompson, J. A. A. (2004). Interior design education in the 21st century: an educational transformation, *Journal of Interior Design*, 30(2), 1-12. <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1111/j.1939-1668.2004.tb00401.x>.
- Havenland, L. K. (2004). A view from the margin: interior design, *Design Issues*, 20(4), 32-42. <https://www.jstor.org/stable/1512000>.
- Kaçar, T. (1997). *İç mimari ve resimde mekân kavramının irdelenmesi ve DeStijl grubu içinde etkileşimleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaçar, T. (1998). İç Mimarlık ve Ülkemizdeki Yeri, <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/953/130303.pdf?sequence=1> adresinden 23.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Kaptan, B. B. (1998). İç Mimarlığın Oluşum ve Örgütlenme Süreci. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/954/130304.pdf?sequence=1> adresinden 23.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Lees-Maffei, G. (2008). Introduction: professionalization as a focus in interior design history. *Journal of Design History*, 21(1), 1-18. <https://doi.org/10.1093/jdh/ejn007>.
- Messick, G. (2015). The future of architectural renderings at IA is in virtual reality. *dIAmeter* (Company weblog). <https://interiorarchitects.com/the-future-of-architectural-renderings-at-ia-is-in-virtual-reality/> adresinden 23.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Özker, S. (2014). Role of expression techniques in interior architecture education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 41-46. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.151>.
- Özsavaş Uluçay, N. & Kaptan, B. B. (2018). İç Mimarlık mesleği ve eğitim tarihi. *The Journal of Academic Social Science*, 6(80), 436-444. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14241>.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods 3rd ed.* Thousand Oaks, CA: Sage.
- Whitney, M. C., (2008). *A History of the professionalization of interior design viewed through three case studies of the process of licensure* (Doctoral Dissertation). Virginia Polytechnic Institute and State University, School of Architecture + Design, Environmental Design and Planning. Virginia.
- Yağar, F. & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.